СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 69. Джерзи Сіті, Н. Дж. пятниця, 25. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 69. Jersey City, N. J., Friday, March, 25. 1927. THREE CENTS

АМЕРИКА ПРОДАЄ ОРУЖА В НІКАРАГВУ

ВАШИНГТОН, 23. марта. — Американський департамент війни продав Діясови, консервативному кандидатови на уряд президента середно-американської републики Нікарагви, велику скількість оружа, якого Діясови потреба для „здушення революційного руху" в тім краю.

Американський уряд уже вислав Діясови 3,000 карабінів, 200 машинових крісів та 3 міліони набоїв.

На оправданнє свого поступку, департамент війни подає, що в 1924. році американський уряд продав був урядови Обрегона в Мексику амуніції вартости одного й чверть міліона долярів.

МЕКСИКАНЦІ ОБУРЕНІ НА АМЕРИКАНСЬКИЙ РОСПОРЯДОК ПРО ПАЧКАРСТВО.

ВВАЖАЮТЬ, ЩО АМЕРИКА НЕЗАДОВГО ДОЗВОЛИТЬ ПАЧКУВАТИ ДО МЕКСИКА ОРУЖА.

МЕКСИКО, 23. марта. — Мексиканські газети нотують з немалим здивованнєм, ба навіть обуреннєм, вістку, що американський уряд не думає відновляти з Мексиком договору про пачкованнє. Мексиканці сподіються, що вже в найблизшім часі уряд Злучених Держав заявить, що він не має нічого проти довозу оружа до Мексика, що є рівнозначне з новою революцією в Мексику.

По всему Мексику шириться пропаганда за бойкотом американських товарів. Летючки, взиваючі до сього бойкоту, розліплено на всіх почтових урядах. Пишеться в них, що всяке закупно американського товару збільшує економічне невільництво Мексика супроти Злучених Держав. Летючки не мають підпису видавців, але кажуть, що видав його уряд одного округа Мексиканської Конфедерації Праці.

ПРОФЕСОРИ ЗНОВА КРИТИКУЮТЬ СТАНОВИЩЕ УРЯДУ ЩОДО МЕЖИДЕРЖАВНИХ ДОВГІВ.

ЗАКИДУЮТЬ, ЩО УРЯД НЕ ДИВИТЬСЯ НА МОРАЛЬНІ ПИТАННЯ.

ВАШИНГТОН, 23. марта. — Сорок двох професорів Колумбійського університету виступило з публичною заявою проти політики американського уряду в справі межидержавних воєнних довгів.

Професори відповідають тут на заяву уряду на заяву професорів Колумбійського та Принстонського університету, котрі пропонували нове полагодженнє межидержавних воєнних довгів. У своїй відповіди професори закидують урядови, що він легковажить собі моральну сторону питання.

РЕКОРДОВИЙ ЗЛЕТ БАЛЬОНА НА ВИСОТУ.

ВАШИНГТОН, 23. марта. — Капітан Готорн С. Грей вилетів у своїм бальоні на висоту 28,510 стіп.

Вилетів він зі Скат Філд, Илиной, з відповідними приладами до мірення висоти, але не бачив найвисшої висоти, до якої бальон долетів, бо на висоті 27,000 стіп стратив притомність, а відзискав її аж, коли бальон автоматично спустився понизше сеї висоти. Ся висота й була досі рекордом висоти бальонового злету.

З ПРОЦЕСУ ПРОТИ ЛЮБОВНИКІВ-УБИЙНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Прокураторія поставила нині паню Снайдер та Генрі Грея, пару любовників, що вбили мужа пані Снайдеровоі, перед велику лаву присяжних суддів, яка без довгих нарад постановила поставити їх перед суд за вбийство. На сьому переслуханню ставало всего 8 свідків. Були се приятелі Грея, які пробували доказати, що в той час, коли мав бути поповнений злочин, Грей находився з ними в Сиракюз.

Самий Грей заявив, що він признався перед поліцією до злочину тільки під натиском нелюдяного способу переслухування. Таку саму заяву зложила пані Снайдер.

Прокураторія старається довести до як найскоршого процесу над сею справою. Росправа видай почнеться вже 4. квітня.

МАТИ ОБОРОНЯЄ ВБИЙНИКА СВОЄЇ ДОЧКИ.

НЮ ЙОРК, 23. марта. — Перед бруклинським висшим судом почався процес проти банкового клерка Валтер Мейєра, обжалованого за вбийство дівчини Шерлі Мекінтайер. Прокураторія каже, що обжалований вбив дівчину, бо не знав иншого способу розвязання своїх заручин із нею.

Несподівано для прокураторії на росправу зявилася якo свідок мати вбитої та під присягою заявила, що постріленнє її дочки було вислідом чистого припадку. Вона запевняла суд, що обжалований любив дівчину.

МАТЕРИ ШКОЛЯРІВ ОБУРЕНІ НА ШКІЛЬНІ КАРИ.

СЕНДІ ФІЛД, Ню Йорк, 23. марта. — Ейб Конклин, місцевий урядник, що мав нагляд над точним ходженнєм дітий до школи, заповів, віддав урядованиє своїй жінці, а ся справлялася з ним так ревно, що відразу зробила собі ворогами мало не всіх урядників села. Вона виказала на кару шерифа, заступника шерифа і других урядників. Виказані на кару жінки впали в розяреннє до школи та чинно зневажили паню Конклин. Бійка межи жінками була така завзята, що аж поліція їх розділила.

СУДДЯ НА СУДІ.

ІНДІЯНАПОЛИС, Індіяна, 22. марта. — Перед стейтовим сенатом ведеться тепер суд проти судді окружного суду Дерта, обжалованого за зловживанне своєї судейської власти.

На розправу проти нього ставали нині хлопці, продаючі газети, які зізнали, що суддя карав їх судовою дорогою за те, що вони продавали газети, ворожі його кандидатурі. Один стейтовий сенатор заявив, що суддя пробував уплитати на нього беззаконним способом, щоби він перестав виступати проти злочинств і перекупств політичних приятелів судді.

ЗВІДКИ БЕРУТЬСЯ ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ.

ЕРИВАН, Вірменія, 22. марта. — Шейк Курдистану вірить, що земля спочиває на великім бику. Коли бик голоден і потрясе головою, тоді земля ворушиться. Але побожні співи можуть бика усмирити. Прислухуючись їм, він забуває за голод і втихомирюється.

ЯК ЗРИВАЄТЬСЯ З ЯЗИКА.

„Вперед", орган карпатських с.-д., публікує інтерпеляцію послів Нечаса й инш. в справі порушення прав Закарпатської України останнім проектом адміністраційної реформи. В цій інтерпеляції, крім загально-протестаційних нот, є особливо цікавим останній пункт, в якому особливо цікаве таке: „Чи влада хоче задовольнити домагання й жадання обєднаної „Руської центральної Народньої Ради", **представники якої взяли визначну участь в переговорах щодо прилучення Підкарпатської Руси до Чехословацької Республики".**

Підкреслені слова багато чого можуть сказати поневоленим масам Закарпаття. „Руські" люде з „Народньої Ради" з повним правом квилять на адресу чеських правителів. Але, хто-ж як не вони, „руські люде", допомагали чехам прибрати Закарпатську Україну до „братніків-чехів"! Треба це запамятати.

СПРАВА О. БУКШОВАНОГО.

Перебуваючому у львівській вязниці отаманови Укр. Армії Букшованому вручено акт обвинувачення за злочин шпіонажі на шкоду польської держави. Загадочним є тут факт, що судове слідство, велене доти-пер, було не в напрямі шпіонажі, тільки за злочини мнимо поповнені в часі побуту Укр. Армії в межах Західної України. По довгих доходженнях слідства в тому напрямі припинено, прокуратор навіть офіційно заявив, що Букшований виходить на волю, одначе Букшованого задержано і з місця зачато проти цього слідство за шпіонажу.

БРАК УЧИТЕЛІВ В РУМУНІЇ.

Як повідомляють з Букарешту, то в Румунії є необсаджених 8500 учительських посад в народних школах. З того на міста припадає 348 місць, решта припадає на сільські громади.

ПЛЯН РОБІТ БІЖУЧОГО РОКУ НА ДНІПРЕЛЬСТАНІ.

Представник українського уряду в правлінні Дніпрельстану інж. Вікторов повідомив ось що: Будівельні роботи на Дніпрельстані почнуться протягом найближчих тижнів. Вже проводяться переговори з ріжними трестами України про приставку в цьому році Дніпрельстанові міліон кубічних стіп лісу. Питання це розвяжеться остаточно в Харкові. Коли прибуде перша партія лісу, почнеться ремонт помешкань, щоб розмістити 2.500 робітників. Нашим основним завданням є домагатися, щоб лісові матеріяли, потрібні для спорудження перемичок від правого берега Дніпра до великого острова, конче були приставлені до Кичкасу в середині травня. Коли це буде виконано, то перемичку цього року буде побудовано до такої міри, що майбутнього року можна буде пропустити повідь.

Детальний плян робіт буде готовий 15. березня, після чого буде замовлено за кордоном устаткування для механізації робіт. Це устаткування може бути виготовлено протягом трох місяців. Нині в Кичкасі прискорюється підготові роботи для збудування допоможної стації могутністю в 6000 кіловат, що її мають пустити за 9—12 місяців. Щоб подавати енергію для робіт у Кичкасі, передбачається поставити три невеличких дизелі на 250 кіловат кожний.

В звязку з потребою зруйнувати кичкаський міст і встановити замість нього два нових мости, правління Дніпрельстану почало набирати штат інженірів, що їм доручається виготовити проекти мостів. Замовлення на збудування мостів буде передано до 1. жовтня.

ЗВІРСТВА ПОЛЬСЬКИХ ЖАНДАРМІВ.

В селі Стершині, горлицького повіту, місцевий комендант жандармерії зажадав від селянина Василя Ярача, щоб цей відвіз його до Горлиць. Коли селянин відмовлявся, бо того самого дня мав звозити дерево з ліса, здичілий ляцький жандарм пробив багнетом праве рамя Ярача, а його жінку, яка заступалася за чоловіком, побив тяжко кольбою. Обі жертви польського звірства відставлено до шпиталю. Нема то, як польська культура. А український нарід це все терпить — і доки?!...

ЯК ГОЛОДОМОР ПЕРЕВРАВ ГОЛОДІВКУ.

В Катовицях пописувався голодівкою голодомор Фастельло. Одного дня вибух між Фастелльо, що був замкнений у скляній клітці і між його імпресаріом Ціманом, конфлікт. Згідно з умовою імпресаріо (адміністратор) мав зложити 30 проц. зиску в банку для голодомора. Імпресаріо зложив одначе в „Німецькому Банку" суму 600 золотих, замісць 2500 зол. Тому голодомор зірвав печатки своєї клітки і зїв клейк. Цікаво, як голодомор довідався у клітці, кілько він має на конті в банку?

ЛІКУВАННЯ СКАЖЕНИНИ.

З Білгороду повідомляють, що директор Інституту Пастера в Новім Саді винайшов спосіб лікування скаженини в багато коротшому часі, як це було досі. Коли давніше треба було на виздоровлення 20 днів, югославянський лікар скоротив цей час до пяти днів.

СКАСУВАННЯ СМЕРТНОГО ПРИСУДУ СЕЛЯНИНА БІЛОГО.

Свого часу суд присяжних в Тернополі засудив був селянина Білого, у якого найдено пару комуністичних брошур і нічого більше, на кару смерти. Цей засуд викликав тоді величезне враження не тільки в Польщі, але й у цілому світі. З тих причин польська пропаганда постаралася зробити із селянина Білого в чужинецькій пресі „небезпечного провідника цілого комуністичного руху в Польщі", що працював при помочі цілого штабу співробітників над відірваннєм Східної Галичини від польської держави. Наслідком відклику, що його зробив у цій справі адв. др. Шухевич, найвищий суд зніс присуд тернопільського суду і переказав справу тогож суду до поновного розгляду.

НЕЙМОВІРНЕ, АЛЕ ПРАВДИВЕ.

Михайло та Іван Вербицькі, арештовані пять тижнів тому у Львові, від двох тижнів переведені з поліційних арештів до вязниці при вул. Баторія. Одночасно арештована з ними їх сестра, 15-літна дівчина Оля. За весь цей час поліція ні суд не хотіли до них допустити нікого з найближчої рідні. Що більше: не позволено передати їм ні біля ні їжі і всі заходи родини у слідчого судді, щоби дозволив передати дітям бодай харч та чисте білля — лишились безуспішні. Можна уявити собі, як поводяться з арештованими хлопцями, коли 15-літню дівчинку, підозрілу в якімсь „політичнім злочині", ще перед ствердженням її вини держать у поліційних арештах з вибитими вікнами, у мороз, а в судовій вязниці не дозволяють їй передати ні теплої страви ні чистої сорочки!

ЛЮДНІСТЬ ФРАНЦІЇ ЗРОСТАЄ.

Вічно писалося про те, що число Французів з року на рік меншає. Тепер одначе паризькі часописи з очевидним задоволенням підчеркують зріст людности Франції. Коли спис в 1921 р. виказав у Франції 39,209.766 мешканців, то останній спис, з кінця 1926 р., принис 40,743.851 голов, отже на протязі пяти років приросло більше як півтора міліона.

АРТИСТКА СТАДНИКОВА В КИЇВІ.

Київський театр ім. Франка недавно заангажував звісну галицьку артистку Стадникову, жінку Йосифа Стадника, бувшого директора Укр. Народного Театру в Галичині.

АМЕРИКАНСЬКІ МОРЯКИ В БОЄВІЙ ЛІНІЇ В ШАНГАЮ

ШАНГАЙ, 23. марта. — Американська маринарка заняла разом з британськими жовнірами місце в стрілецьких ровах в ціли оборони чужинецької дільниці.

Чужинців огорнув страх з приводу того, що до міста прибуло вже яких 20,000 Кантонців, яких населеннє приняло з великим ентузіязмом. Навіть страйкуючі робітники відкликали негайно страйк і вернули до роботи.

Межи чужинецькими військами а шантунгськими і кантонськими приходило до терть, наслідком яких погибло значне число цивільних і військових. Деякі заулки близко чужинецьких посілостий застелені трупами. Надіються, що наслідком большевицької агітації прийде до дальших терть.

З американських жовнірів було ранених трох. Цивільні стараються о пашпорт і задумують вертати до Америки.

ШАНГАЙ ОСЕРЕДКОМ СВІТОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

ШАНГАЙ, 23. марта. — Генерал Пай-Чунг-Сі, командант кантонської армії, що заняла Шангай, видав манифест до народу, в якім заявляє, що силою побіди кантонської армії Шангай став тепер не тільки центром торговельним, але й осередком китайського націоналізму і світової революції.

В манифесті згадується про чужинецьке ярмо, яке тяжить над Хінами вже 80 літ. Манифест не звертається проти чужинців як таких, але проти чужинецького ярма, яке Китай хоче скинути і стати вільною і незалежною державою.

Генерал заповів, що ця війна є боротьбою за визволенне китайського народу. Супроти сего мусить бути задержаний цілковитий порядок і послух кантонській владі.

СКІЛЬКИ БІБЛІЙ ПРОДАНО В ХІНАХ ЗА ОДИН РІК.

ЛОНДОН, 23. марта. — Мимо большевицької пропаганди розійшлося в Хінах за один тільки послідний рік 4,000,000 біблій. Розпродало їх відоме Британське і Чужинецьке Біблійне Товариство.

СТРОГА ЦЕНЗУРА В ІТАЛІЇ.

РИМ, 23. марта. — Католицький посол Мартіре вніс законопроєкт, який заводить в Італії дуже строгу цензуру, якій підпадають часописи, книжки, а далі театральні і водевільні вистави, публичні танці і фільмові театри. На всі вистави треба буде дозволу з міністерства внутрішних справ. А префект провінції може їх заказати в кождім випадку, коли тільки буде цего переконання, що вистава нарушує моральність, або не віддає належної поваги законам і виконавцям влади. В той спосіб хотять здусити всяку політичну сатиру і насмішки з фашистської влади. Кари за непослух дуже значні, бо будуть карати навіть кількамісячним арештом і грошевою карою до 50,000 лірів.

БРИТІЙСЬКА МАРИНАРКА НИЩИТЬ ГНІЗДО ПІРАТІВ.

ЛОНДОН, 23. марта. — Біяс Бей біля Гонгконгу було відоме з того, що його мешканці були одного дня спокійними жителями, а другого, коли траплявся який навантажений корабель, перемінялися в розбишак, нападали на корабель, тягали його до своєї пристани, ограблювали і випускали. Таке сталося недавно з одним британським кораблем. Супроти цего англійська фльота підїхала до заливу, обстрілювала його з гармат, а з літаків обкидувало піратів бомбами.

АНГЛІЯ ЗА СЕРБСЬКО-ІТАЛІЙСЬКОЮ УГОДОЮ.

БІЛГОРОД, 23. марта. — До бюра міністра заграничних справ прибув англійський посол Кеннард і предложив югославянському правительству проєкт згляднем того, щоби Югославія згодилася на те, щоби військова комісія провірила італійський заклад що до її збросння. Він заявив, що Англія тої думки, що буде найкраще для Італії і Югославії, коли вони вирівнають свої непорозуміння відносно Альбанії дорогою договору. В самім югославянськім кабінеті є одначе опозиція проти такого полагодження справи. Особливо противляться установленню мілітарної комісії, яка малаб сконтролювати уорудженнє Югославії.

ВЕЛИКІ СКАНДАЛИ В СОВІТСЬКИХ ФІЛЬМОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.

МОСКВА, 23. марта. — Як подають „Ізвестія", в короткому часі будемо свідками судової розправи, яка викриє міліонові ошуства, що їх поповнили директори державних фільмових підприємств, таких як „Госкіно", „Пролеткіно" і „Культкіно".

Доходження ведуться ще від осени минувшого року. З них видно, що на чолі тих підприємств стояли люде, які не мали поняття про цю індустрію. Десятки а то і сотки тисяч доларів йшли на марно, бо продуковані такі образи, яких навіть показувати було годі. Кромі сего серед артистів і директорів панувала велика неморальність. На державний кошт їздили собі директори з акторками на Кавказ і там жили довгими місяцями в кайдорозших готелях та приглядалися природі, щоби знайти відповідне місце для фільмів, які навіть світа божого не побачили.

Кажуть, що многих із них жде кара смерти.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокє число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КАТОЛИЦЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ В АМЕРИЦІ?

Під таким наголовком помістив нюйорський тижневик Де Ню Репоблик статтю про вигляди кандидатури нюйорського губернатора Ал. Смита на уряд президента Злучених Держав. Стаття має посереднє відношеннє до тої дискусії, яка тепер ведеться серед української іміграції на церковнім поли.

Де Ню Репоблик вважає Ал. Смита найкращим кандидатом на сей уряд. Вона бачить, що Ал. Смит має кращі кваліфікації стати президентом, як якийнебудь другий кандидат під теперішну пору в Америці. На її думку, він є одинокий кандидат, який потрафивби під теперішню пору вивести демократичну партію з її занепаду.

Се все однак Ал. Смит може зробити лишень тоді, коли він потрафить відповідно збити закиди, які підносять через його церковну приналежність. Ал. Смит — явний практикуючий католик, а досі ще ніколи в Америці католик не був президентом, хоча з сеї церкви вже були визначні люди, які моглиби аспірувати на сю почесть. Причиною сього є загальне переконаннє серед некатоликів, що римо-католик находиться під такою духовою контролею своєї церковної ієрархії, що він на случай конфлікту піде скорше за інтересами римської церкви й ієрархії, як за інтересами американської держави й народа.

Власне в теперішню пору такі конфлікти можливі на поли шкільництва й в справі Мексика. Такий конфлікт вигребавби ще раз старе питаннє боротьби межи церковною владою а державною владою, питаннє, кого має слухати в державних і національних справах член народа й горожанин держави. Американський державницький устрій опирається на побіді держави над церковним стремліннєм до світської влади. На думку Американців громадянин має слухати в національних і державницьких справах світської влади. Тому президентом Злучених Держав може бути лишень така людина, яка з гори дає ґарантії, що на случай боротьби межи державними чи національними інтересами, з одної сторони, а церковними, з другої, буде попирати інтереси народа й держави, а не інтереси церкви.

Через те й Ал. Смит може стати добрим кандидатом на уряд президента Злучених Держав лишень тоді, коли він не буде уникати спірних питань межи державою а церквою, але сейчас виступить з виразними заявами, з яких він дасть недвозначно пізнати своє політичне обличче в церковних справах, та коли він дасть недвозначно до зрозуміння, що яко президент він буде боронити інтересів свого народа й своєї держави, а не інтересів своєї церкви.

Так пишуть про кандидатуру римо-католика люди, які Ал. Смита вважають найкращим кандидатом на найвисший уряд Америки.

МОЖЛИВІСТЬ НОВОЇ ВІЙНИ ТА ДЕЩО ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ „ПОРЯДКИ"

(Оригінальна допись до „Свободи").

I.

Хто знав близше безсердечність, кровожадність і безоглядність царської бюрократії цілого царського режиму взагалі, той міг з цілою певністю сказати, що коли прийде до катастрофи і царський кольос на глиняних ногах розвалиться — то прийде до чогось страшного, якого ще історія людства не бачила.

І так і сталося, а що найцікавійше у тій цілій справі то це, що цар і його приближені, то є так званий двір — самі властиво викликали, зпровокували цілу ту катастрофу, в котрій не лиш вони провалилися, але пішла на шкаматтє і ціла стара, дореволюційна Росія.

Мігби хто сказати: се не так! Преціж то Австрія заатакувала перша Сербію за морд в Сараєві, то православна і славянолюбна Росія мусіла поспішити їй на поміч.

Отже справа стояла трохи так, але переважно таки не так. Росія вже давно готовилася до боротьби з Німеччиною і Австрією, як і ті послідні держави (на свою голову) готовилися до війни з Росією. Уже в 1913, а навіть в 1912 р. було ясним, що межи тими двома таборами прийти мусить незадовго до ґенеральної розправи. Морд в Сараєві був лише простою зачіпкою, претекстом і то до того цілком неоправданим, бо застрілили архикнязя Фердинанда і його жінку не висланці сербського уряду — але члени тайного політичного товариства. Яким же чином можна було за це робити відповідальною Сербію?!

У всякому разі, коли би були всі три цісарі бодай мале перечуття мали, що їм, чи їх безпосереднім спадкоємцям грозить — то були би собі дали спокій з війною.

Її вибух і її веденнє по стороні Австрії і Росії дало таку масу доказів неспосібности, глупости — і просто туманьства у правлячих кругах тих держав, що чоловікови стає аж дивно, як могли такі великі держави при такій масі безглуздя так довго істнувати!

І власне те безглузде пхнуло їх до війни, та спричинило такий страшний пролив крови, що сталоби на неодно ціле попередне століттє.

У тій крови утопилась і царська Росія, але колиби перемінилася вона на звичайну лиш конституційну державу в републиканьській формі, то мабуть не много би змінилося. Таж то вже російська република під проводом „болтуна" (балакуна) Керенського предприняла в літі 1917 р. еще одну офензиву, що так страшно знищила нашу Галичину. І найшлися люди, що зробили в Росії еще ґрунтовнійший порядок і без пардону витовкли майже всьо, що хоч бодай ще задихало старим режімом.

Багато на жаль з його прислужок повтікало за кордон; але немало вступило до служби у большевиків, котрі однак — звичайно по якімсь часі (зосібна старих охранників) — також повитовкали.

Ми можемо зрозуміти, що большевикам ішло о це, щоби — як то кажуть Німці — „зробити чистий стіл". — Але ще більшою правдою є, що вони у тім чищенню „пересадили — просто — сакрамента" і пішли безумовно задалеко, зосібна даючи вільну руку ріжним садистам і хуліґанам, котрі — не маючи нічого до страчення а зато много до зискання — привязались самочинно до революції.

І се би було впрочім зрозумілим, але це, що робили і роблять большевики вже тепер, по безглядній побіді — це вже іде поза границі звичайного людського розумовання. Певна річ — їм іде о це, щоби за всяку ціну удержатися при власти, бо знають, що коли би їм вона з рук висунулась — тоді і їх живучі ще противники (а є їх що дня більше) не погласкалиби їх по головці, але розправилибися з ними таки на їхній спосіб. Преціж бували випадки, що большевики розстрілювали і по чотириста і більше людий нараз — і то без всякого суду. Так було наприклад і по замаху на Леніна, що Дзержиньскі (бувший польський пепесовец) наказав вимордувати чотириста людий, котрі не стояли ні в найменшій звязи з тим замахом.

Очивидно, що хто має такі страшні злочини на сумлінню, той дрожить перед першим-ліпшим шелестом листя на дереві, а то тимбільше, що приречень щодо зміни устрою суспільного большевики сповнити не були в силі. Забраннє під державний заряд більших фабрик не є ще введеннем соціялістичного устрою, як не є ним і **розділ панських ґрунтів поміж селянство.** І се послідне є фактично найбільшою ще реформою, яка большевикам удалася.

Це одно ще позістане по большевиках навіть тоді, коли вони перевалиться, або перейдуть в дорозі повільного розвою на иншу систему державного устрою.

Взагалі рецепти большевицькі сильно завели, а вже що до мужицтва, то вони вже заїхали в таке, що ні в кут, ні в двері. За всяку ціну підпирати „деревенскую (сільську) бедноту" а понижати всякого, хочби трошки ліпше ситуованого селянина, та прозивати його з погордою „куркулем" — се велика безглуздиця. — „Бедний" — хоч би був послідним хуліґаном і з власної вини утратив ґрунт — є вже тимсамим упривілейований. Селянин — коли тримає хоч бо лиш одного наймита — тратить виборче право, і не може мати в громаді ніякого значіння!

І що з того виходить?

Ось таке, що селянин виганяє остаточно наймита зі служби, бо каже: „Я через тебе стратив право голосовання — то іди собі, куди знаєш!"

Замісць — як в західних краях Европи (навіть в корінній Польщі) орґанізувати наймитів та взагалі земельних (аґрарних) робітників у заводові корпорації (юніони) і в той спосіб брати їх в оборону перед визиском — большевики стають причиною найгіршого неладу в селах, та ще більшої взаємної ненависти. Але їм о це власне ходить і на тій распрі опирають вони межи иншим також своє необмежене пановання.

Та всеж таки — помимо навіть того, що у большевії не сміють инші ґазети виходити як лише большевицькі — невдоволеннє з їх самовільного панованя є чимраз більше і обіймає чимраз ширші круги населення. — Щоби з тим успішно боротися, треба було розвести надзвичайно сильну шпіонажу, треба було її увести не лиш в поодинокі ґрупи населення, але якнайглубше — аж у внутро поодиноких родин.

Про орґанізацію тої шпіонажі тай взагалі цілої боротьби з так званою „контрреволюцією" поговоримо в слідуючій статті.

Тут лиш мусимо піднести, що зазначування недомагань Радянського Союза не є ще рівнозначне з засадничою ворожнечею зглядом нього. Є це вже загально звісною правдою, що під оглядом національним Велика Україна, себто Українська Радянська Републиka, яко член цілого Радянського Союза, має далеко більшу змогу розвивати свої національні сили, як Україна Західна, позістаюча під панованєм Польщі без найменшої навіть автономії, хоч би лиш в звичайних сільських громадах. — Першим і найважнійшим нашим добутком є се, що там, на Радянській Україні **ґрунта дідичів перейшли на власність селян,** що отже велика власність ріжних Москалів, Ляшків та Недоляшків, за котрими так плаче добряга Липинський, гадаючи, що аж вони стали би основною скалою нашої державности — зістала основно і раз на все зліквідована. — **Ніякі гетьманці не годні вже від українського селянина відобрати тої землі, і се є власне найважнійшим нашим національним здобутком.** — Сталося це однак не доперва за большевиків, але ще за Центральної Ради. — Вправді гетьман Скоропадський зі своїм московським причетом старався панські ґрунта назад віддати панам (звісні „карні експедиції"!) — але Директорія, як звісно, зліквідувала і самого гетьмана. Большевики поконали остаточно Українську Директорію — і се була безумовно імперіялістична московська війна, хотя і большевиками ведена.

Полялися цілі ріки української крови — і то остаточно непотрібно, бо земля і так лишилася при селянах, а елемент український є так сильний, що і під большевицькою системою панування здобуває собі чимраз більше прав і розширяє свою автономію аж до рам державности.

І тепер і кождий сліпий бачить, що істнуваннє і розвій нашої нації є більше обезпечені на Радянській Україні, як у Польщі, на Україні Західній.

Се мусіли признати навіть галицькі УНДисти, межи котрими є і такі панки, котрих аж пре до „угодових переговорів" з Ляшнею. І УНДисти говорять в своїх резолюціях про „великі національні здвиги" на Радянській Україні.

Польща ніколи добровільно нам нічого не дала і не дасть, а ті всілякі залицяння Голуфків, Васілевських і других — це лиш засипування піском наших очей.

З того очивидно не виходить, щоби ми надзвичайно одушевлялись всіми большевицькими порядками та безкритично приймали всьо, що нам наші комуністи яко євангеліє проголосять. — Ми не маєм до того найменшої причини. Ми стоїмо на нашім власнім державним становищи і можемо, коли нам се хвилево корисне — іти навіть і з большевиками. Але ми обовязані зріло і осторожно придивлятися до їх „партійних скрижалів" і нічого безкритично не приймати.

Але скажім собі правду в очи!

Коли би большевики прийшли на Західну Україну і віддали землі польських і жидівських та московських (на Волині і т. ин.) дідичів нашим селянам — то чи се булоби зле? Польські кольоністи і так би пятами накивали і полетіли без уговку аж над свою цудовну Вислу — а наш народ лишивбися паном на своїй землі. Польонізація булаби раз на все виключена.

Скаже дехто: а ось большевики закладають на полудни В. України жидівські кольонії, а навіть десь і польську републичку хотять заводити.

Але всьо це лиш діточі страхи. Подай це Господи, щоби большевики лиш де всіх жидів до купки зігнали: тим легше би Українці таку „обрізану" републику зліквідували, колиб вона захотіла їм у чім небудь шворкати попід ніс. Те саме і з Ляшнею. **Найважнійше є ратувати взагалі українську землю,** а власна, самостійна українська република мусить і так прийти яко звичайна історична конечність. — Бож **чи зможе сорок міліонів народа жити і надалі без своєї власної самостійної держави?** Але за всяку ціну мусимо той нарід передовсім до купи звести, хотяби переходно навіть і **під семикінчастою червоною звіздою.** Тоді вже легко буде доробити і осьмий шпіц, та зробити з неї звичайну осьмикінчасту **січову зорю з тризубом по середині.**

Я позволив собі висказати тут явно думку, яку неодин з нас плекає в своїй груди, а не висказує її лише з уваги на ріжні дурниці, які виговорюють і роблять в своїй наївности ріжні комуністи харківського чи таки американського „проізведенія".

Говорім однак, що хочемо; але попри ті дурниці — вони — хоч мимоволі роблять також і дещо позитивне. Навіть і Назарук, ще будучи в Канаді, зробив розумну увагу (одно зерно в мішку полови!), що комуністи поневолі причиняються до скріплення українського елементу між англійським, бо такий свіжо навернений на їх віру чоловяга з часом заінтересується і Шевченком і Франком і в цей спосіб уникне поанґличення. Дословно висказу Назарука я напровадити з памяти не можу — але такий був його зміст.

І так нпр. власне тепер комуністи вінніпеґські захоплені Авраменковими танками, хоч і бояться вчитись їх безпосередно від самого майстра, бо він для них занадто великий націоналіст. Вправді „гопак колом" і „аркан" не можуть бути уважані за національні завіти, але тут вже, на тім малім прикладі бачимо, що дух національний перемощує собу всюди дорогу. Нарешті і що чеснійші американські комуністи піймуть і зрозуміють, які то великі дурниці — ба і звірства виробляють большевики в Радянськім Союзі отже і у Радянській Україні і тому вже на сліпо кождий їх поклик, і кожду їх фразу приймати не будуть.

Большевицькі глупости і звірства не можуть нам аж настільки заслонювати очи, щоби ми не бачили того, що центр нашого життя — се Київ, що отже тамтуди мусять бути звернені всі наші змагання. Найкраще висказав се **президент др. Петрушевич** в своїм маніфесті під заголовком **„Моє становище":**

„Є сегодня всім відоме і очивидне, що **в Радянській Українській Републиці здійснюється українська державницька ідея,** що там з кождим днем скріпляється осередок українського національного життя, будується величавий храм української культури, та що **приходить до слова,** і то чимраз більш рішаючого слова, **українські селянські і робітничі маси,** яких доля у нас, на західно-українських землях — є і мусить бути для нас рішаюча і єдино міродатна".

Це всьо правда і золоті це слова. Мають вони зосібна велике значіннє власне тепер, коли заноситься на війну між Польщею а Совітським Союзом. — Війна та є дуже прав-

Конан Дойл.

ЗНАК ЧОТИРОХ.

(2)

— Дотепер все правда, сказав я. А що знаєте ще більше?

— Його звички були дуже ледащі, — ледащі і недбалі. Він дістав був гарний маєток, але все прогайнував і жив у недостатках. Деколи його доля кращала на короткий час, аж нарешті він розпився. Це все, що можна вичитати з годинника.

Я зірвався сильно схвильований з крісла і ходив по кімнаті.

— Це недостойне вас, Говмзе! крикнув я, щоб дати волю мому огірченню. Чогось такого я не ждав ніколи від вас. Ви розвідували про історію мого нещасного брата і удаєте тепер, що зібрали свої відомости якимсь надзвичайним шляхом. Ви ж не можете вимагати від мене, щоб я вірив, що ви вичитали те все зі старого годинника! Ваша поведінка не занадто оглядна, і, по правді кажучи, межує з ярмарочними чарами.

— Вибачайте, прошу вас, любий докторе, відповів він приязно. Я поставився до справи як до абстрактної проблеми і забув при тому, що вона обходить вас особисто і могла б бути для вас неприємна. Впевняю вас, що, заки ви дали мені годинник, я не знав навіть, що ви мали брата.

— Але ж яким чином, пробі, ви дійшли до тих фактів, цілком правдивих — у всіх подробицях?

— Справді?! Так це почасти тільки щастя. Я держався правдоподібного і цілком не ждав того, що вгадаю докладно.

— Але ж ви вгадували не цілком на сліпо?

— Ні, ні: я ніколи не вгадую. Це противна звичка, що руйнує всі льоґічні здібности. Ціла справа видається вам дивною, бо ви не знаєте ходу моїх думок і не помічуєте малих значків, що можуть довести до великих висновків. Як дійшов я, наприклад, до того погляду, що брат був недбалий? — Пригляньтеся раз докладно цій накривці годинника. Ви завважаєте, що вона не тільки в двох місцях погнута, але крім того сильно подряпана — це через звичку носити в тій самій кишені ще й иньші тверді предмети, як монети або ключі. А хто так обходиться з таким дорогоцінним годинником, той мусить бути недбалою людиною. Щоб це замітити, не треба великої бистроумности. Таксамо не є ніщо незвичайне мій дальший висновок, що, хто дістав у спадщині такий дорогоцінний предмет, мусить взагалі жити в досить добрих умовах.

Я притакнув, щоб показати, що стежу за ходом його думок.

— Як відомо, англійські заставщики мають звичай видряпувати в середині заставлених годинників номер заставної посвідки, говорив Говмз далі. Крізь моє скло я бачу не меньш як чотири такі номери, а це доказує, що ваш брат був часто в клопотах, але ж пізнійше його відносини мусіли кращати, бо инакше він не міг би був викупити заставу. — Пригляньтеся тепер ще середній накривці годинника. Бачите тисячі рисів довкола дірки від ключа — це сліди, коли ключ поховзнувся. У годиннику тверезої людини таких рисів не буває; а в годиннику пяниці вони бувають звичайно. Він накручує його в ночі і при тій нагоді лишає цей доказ непевности своєї руки. Яка ж у всьому цьому таємниця?

— Тепер ціла історія видається вже мені ясною як божа днина, відповів я. Вибачте мені, що я зробив вам кривду. Я повинен був мати більше довіря до вашого чудового талану. Можна спитати, чи маєте тепер якийнебудь випадок для розвязки?

— Ніякого! — з того власне кокаїна. Не можу жити без умової праці. Що ж можна иньшого робити? Стояти тут при вікні? Світ надто гидкий, смутний і відтручуючий! Погляньте тільки, як ця жовта мряка звисає і кладеться на чорні хати! Як прозаїчно, нужденно і безнадійно все виглядає! Яка користь з її талану, любий докторе, коли вона не має ніякої нагоди його уживати? Злочин це буденність, життя це буденність і тільки буденні здібности мають що робити на світі.

Я збірався власне відповідати, коли хтось застукав до дверей, і увійшла наша хазяйка.

— Якась молода дама хоче з вами балакати, пане Говмз, сказала вона подаючи мому товаришеві білет.

— Міс Мері Морстен, прочитав він. Гм — назвище мені цілком незнайоме. Попросіть цю панночку, щоб потрудилася сюди, пані Гедсон. Ви, докторе, не йдіть звідсіль. Мені було б справді приємніще, коли б ви тут лишилися.

II.

Загадковий випадок.

Панна Морстен, молода білява дама, увійшла в кімнату певною ходою і на око спокійна. Вона була невеликого росту, чепурна, гарно вдягнена і мала на руках добрі рукавиці. Все таки по її простому, нічим неприкрашеному одязі можна було бачити, що її засоби обмежені. Її темно-сірий вовняний одяг не мав ні обшивок, ні иньших оздоб, а її малий капелюх такої самої матової барви був тільки з одного боку прикрашений маленьким білим пером. Її обличча не мало ані правильних рисів, ні гарних форм, але вираз його був незвичайно милий і притягаючий; з її великих, голубих очей промовляла душа й життя. Я бачив у трьох ріжних частинах світа жінок ріжних народів, але ніколи я не стрічав обличча, в якому відбивалася б так виразно вразлива й шляхотна вдача. Я завважав, що коли вона на прохання Говмза сіла, її уста тремтіли і рука дріжала; у її цілому єстві пробивалося глибоке, внутрішне схвилювання.

— Приходжу до вас, пане Говмз, так вона сказала, бо ви помогли раз одній дамі, в сімї якої я живу, пані Сесілії Форестер, виснити дрібне, домашнє непорозуміння. Ваша доброта і справність, які ви проявили тоді, зробили на неї велике враження.

— Пані Сесілія Форестер, повторював він, надумуючись. Так, так пригадую собі, я мав раз нагоду зробити їй малу прислугу. Це була цілком проста справа.

— Тоді вона не вважала її цілком такою. Але про мій випадок ви ледви чи скажете те саме. Я не можу уявити собі нічого, що було б більш дивне й незрозуміле, як це становище, в якому я власне находжуся. — Говмз затирав руки, його очі блищали. Він сидів, зігнувшися сильно наперед; в його гострих, орлиних рисах пробивалося крайнє напруження уваги.

— Оповіджте мені свій випадок, сказав він холодним, діловим тоном.

Я був у неприємному клопоті.

— Вибачте, пробурмотів я, встаючи зі свого місця.

Але на моє здивування молода дама зробила рух, наче б хотіла мене задержати.

— Коли б ваш приятель був ласкав лишитися, крикнула вона, він зробив би мені неоціненну прислугу.

Я сів знову.

(Дальше буде).

доподібною і очивидно тут не може бути двох думок про це, з ким би там в випадку тримати: чи з Польщею, котра наші ґрунта (бож всі панські ґрунта в границях Західної України є чейже — наші!) розділює між польських кольоністів, або силою задержує і надалі в руках польських, московських та жидівських дідичів, а нашу культуру придушує і нас польонізує, чи з Совітським Союзом і з його частиною Радянською Україною, котрі бувші ґрунта панські задержують в руках наших селян-хліборобів і очивидно також по заняттю і західних наших земель віддадуть панські землі рівнож в хлопські руки. — До того на Радянській Україні пишно розростається наша національна культура, наше шкільництво від найнизшого аж до найвисшого, наколи під Польщею всьо шкільництво пляново польонізують і не хотять дати на 7 міліонів української людности навіть одного українського університету!

Тут отже вибір — на випадок війни — дуже легкий, що однак не повинно ще нас (як це буває у наших американських комуністів) впроваджувати зараз в „телячий восторг" для всього, що в Совєтськім Союзі діється. А діється там дуже а дуже много негарного і власне бодай з деким із того постараємось в слідуючій статі познакомити читачів „Свободи".

Іван Наконечний.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ТРЕБА ДЕЛЕҐАЦІЇ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ?

Я вповні попираю думку д. Василя Шеги з Філаделфії, Па., в справі висилки делеґації на радянську Україну.

Читачі нашої газети памятають, що про положення на Радянській Україні ми вже читали ріжні вістки. Одні представляли се положення дуже чорно, другі дуже ясно. Де ділася правда? Отсе є питанє, яке цікавить кождого українського громадянина.

Отже вже крайна пора нам знати цілу правду, яка вона не булаби. На те требаби вислати там людий, які подивилибся на радянську Україну власними очима та розповіли з власного досвіду, що там діється. Тоді читачі Свободи й всі члени Українського Народного Союза будуть знати, що справді діється на тім великім шматку їх рідного краю.

Ф. Чириватий,
Ром, Н. Й.

ПЕРШИЙ УДАР НА СВЯЩЕНИКІВ.

В Свободі зі суботи читав я новинку, що о. д-ра Жука засуспендовано за те, що він станув з народом та добивався для народу прав рядити в своїй церкві.

Ся вістка не здивувала нікого, хто цікавиться нашим житєм та розуміє ту роботу, на яку визвали наш нарід його вороги. Недавно так виклинали світських за те, що вони домагалися для нашого народа права розпоряджати нашим майном і нашою церквою, а тепер починають уже братися до тих священиків, які своїм поступованням давали до пізнання, що вони в сій боротьбі признають слушність народови.

Боротьба се не нова, бо почалася вона ще тоді, як Юда побивався за вживанне першої християнської каси на власну користь, та коли він для власної наживи навіть свого учителя продав. Ріжниця лишень та, що колись Юда продавав для власної наживи Христа, а нині для особистої наживи продають український народ.

Вістка про суспендованнє о. д-ра Жука не здивувала мене. Не здивувало мене, що якраз о. Жука вибрали на першу жертву. Не подивуєтєсь сьому ніхто, хто знає о. д-ра Жука. Ми, громадяни Сиракюз, памятаємо добре, як в нас був парохом о. Жук, як він господарив у парохії, як він на кождім кроці показував, що церквою має господарити народ, вірні, як він віддав громаді до заряду церковну касу, як він дбав за моральний і матеріяльний розвій народа. За те, що він твердо стояв при правах народа, за те його й вибрано на першу жертву.

Я скажу, що се добре для нашого народа сталося, що перший удар вимірено на людину, добре відому зі своєї діяльности у старім краю, як і на іміґрації. Се поставило перед народом питанне, яке нарід має розвязати: Чи українські церкви й священики мають служити українському народови, який їх удержує, чи мають вони слухати сліпо приказів з гори, які колись можуть приказати їм виректися свого народа або повести його ворогам у неволю?

Михайло Клюсик,
Сиракюз, Н. Й.

І ДЛЯ НАШИХ ОСТОРОГА.

Посилаю тут витинок з англійської газети „Елмайра Стар-Газет" зі суботи, 12. марта, сього року, в якій пишеться про випадок одної італійської дівчини, який може й нашим людям теж дати осторогу.

Роза Ді Прімо, 14-літна ученичка зі школи св. Антонія, збирала з двома своїми товаришками вуголь з воза поїзду, що стояв на бічнім торі. Як до поїзду підіхала льокомотива й забрала поїзд, діти спудилися та зіскочили з воза. Роза впала під колеса поїзду, який увесь переїхав понад нею, перерізуючи її по середині на дві части.

Я подаю се тому, бо й наші люди таке саме роблять, дозволяючи дітям збирати вугле коло зелізниці без огляду старших. Через те й серед наших теж може легко случитися такий випадок.

Богато наших людий, що на те дозволяють, скаже мені певно, що якось досі не случилося, то й на будуче не буде. Та я скажу на се, що збанок лишень до часу воду носить та що від нещастя встережеться лишень той, хто стережеться.

Григорій Левуш,
Елмайра, Ню Йорк.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Українська група танцюристів. — Ваша подяка українським громадам за прихильне принятте Ваших виступів не буде поміщена. Ваші виступи все таки Ваш приватний бизнес, хоч без сумніву вони можуть мати певне й національне значіннє. Колиб у Вашій дописи були якійсь цікаві спостереження про наше життя, чи хочби штуку, тоді можнаб було помістити сю подяку для її внутрішної вартости. Най буде вдоволенне людий, що Вас бачили, подякою для Вас, а вдоволенне публики нагородою для неї за попираннє Ваших виступів.

М. С., Шикаго. — Як у Шикаго ходить якась людина та ширить гетьманат, покликуючись на якесь оповіданнє в Свободі, в якому нічого не було про гетьманат сказано, то на се ніхто, ні редакція ні Ви, не може порадити. Публично в газеті ми про сю людину писати не будемо: критикою її не направиться ні наверняється. Зрештою, як бачите, громада сама розуміє, що варта говорення сеї людини, коли її висвистують з її гетьманством.

С. Генсьоровський, Шикаго. — Відношення Падеревського та Пілсудського до Поляків зовсім інакше, як відношенне Скоропадського до Українців. Обох згаданих Поляків Поляки здавна знали з участи в національній боротьбі Поляків проти Росії й Німеччини. Через те партія кождого з них мала до нього довіря, як він виступив до боротьби за польську державу. За те ті самі Поляки не мали довіря до тих польських політиків, які за царату брали примірно участь у покритті памятника цариці Катерини у Варшаві. Сі польські політики після польської національної революції навіть не пробували виступати вперед.

Клівленд, О., Петро Яечник. — Дякуємо за витинок. Ви дуже добре поступили, коли заперечили в англійській газеті тим несенітницям, які пише висланник польського уряду, представляючи Американцям польський рай. Хай редакції знають, як задивляються на те їх читачі, тоді не будуть більше містити таких нісенітниць.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З життя тутешних Січей.

Сеї неділі відбувся в льокали Січи при 77 Сент Маркс Плейс виклад гром. О. Ревюка на тему: Як приміняються іміґрант до американських відносин. Прийшли слухати Січовики і другі. Саля була повна слухачів. Дискусія затягнулася до 11. години в ночі.

На слідуючу неділю буде говорити д-р Мишуга на тему: Наше відношення до Радянської України. **Початок о год. 8. вечером.**

При тій нагоді подаємо до відома, що на наші руки прийшло від Наукового Товариства ім. Шевченка письмо, підписане д-ром Кирилом Студинським яко головою, в якім Тов. ім. Шевченка дякує нам за $375, які одержало через Обєднаннє від нюйорських Січей: Січи ім. Б. Хмельницького, Чорноморської Січи і Жіночої Січи ім. Бесарабової на видання творів Івана Франка. Товариство Шевченка видасть за ті гроші один том переписки І. Франка з молодших літ, доси взагалі незвісної. На наголовку книжки буде зазначено, що її видано коштом нюйорських Січей.

Вертаючи до викладу гр. Ревюка, подаємо з него деякі виїмки, які будуть цікаві і для ширшого загалу. Прелеґент показав, що питанням пристосування іміґранта до нового життя займаються нині живо не лишень іміґранти, але й Американці. Іміґрантське життя се нові умови, і пристосовитися до нього вміє передовсім той, який вміє пристосовитися до новини. Американське життє ріжниться основно від того життя, яке вели іміґранти в старім краю, головно на селі. Там вони набули певних звичаєвих способів заховання, які певно всі мали колись велику рацію істнування, з яких однак багато часом стають перестарілими навіть для старого краю, а вже зовсім не підходячими до нових американських умов. Набута на селі працьовитість, ощадність та стремлінне до господарської незалежности помагають іміґрантови достроюватися до нового життя, а зате його традиційне відношення до школи, освіти, ґазети, орґанізації перешкаджає. Питанне пристосування до нових умов се питанне, як підкріпити додатні звички, а ослабити або й зовсім знищити відємні звички, занесені зі старого краю.

М. Близнак.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів, що мітинг спеціяльний відбудеться в неділю, дня 27. марта, в 1-ій годині пополудни, на гали церковній, 127 Парк улиця. Просимо прибути на час. — М. Довгий, предс.; Н. Хабінець, секр.

ДО НАШИХ БРАТІВ В АМЕРИЦІ.

Товариство „Українська Захоронка" у Львові обходить сего року 25-літний ювилей свойого істнування. Може не кождому відоме, що се таке Українська Захоронка, може не у кождого забється на звук того імени живійше серце. Українська Захоронка займається вихованням міщанських дітей у віці передшкільнім від 3—6 року. У відповідно уладжених захоронках, під проводом дібраних педагогічних сил, подається перші основи національного пізнання малим дітям робітників і усіх тих, котрим важка щоденна праця не дозволяє занятись дітьми. Вага доброго такого виховання міщанської дітвори є зрозуміла для будучини українського народу. Хоч Українська Захоронка не має (окрім контролі) ніякої помочі від держави ні від міста, хоч вона живе тілки жертвенностю власної небогатої суспільности, то все таки вона вспіла удержати досі вісім (8) захоронок у Львові, в яких виховуються сотки дітей і з яких вийшло вже богато свідомої молоді до дальших шкіл. Але фонди Захоронки вичерпуються, вони не вистарчають на покриття найконечнійших видатків. Оплада льокалів, слуг, закупно віктуалів, оплата Пенсійного Інститута, каси хорих, вугля на зиму, і т. п. забирає місячно весь дохід, який товариство здобуває. А між дітворою є половина таких, яким требаби справити дещо з одягу, бо жаль дивитися на дитину, яка рветься до школи, а не має в чому іти або іде боса до школи. Із ювилеєм 25-літного свойого істнування хотілаби Українська Захоронка приступити до основання нових Захоронок на передмістях Львова. Тому Виділ Товариства Українська Захоронка звертається до своїх братів в Америці: Поможіть Українській Захоронці і зложіться на її ювилейний дар. Хочби найменший даток прийме Українська дітвора з великою подякою.

Жертви належить слати до Обєднання, або до краю через тов. „Дністер", ул. Руська ч. 20, Львів.

За Виділ Товариства „Українська Захоронка" у Львові:
Олена Гординська, голова;
Літинська, секретар.

В. Щербаківський.

БУДІВЛЯНІ ПАМЯТНИКИ ЄГИПТА

(2)

Царські гробниці — високі як гори.

Нарешті найбільші і найроскішнійші царські могили се піраміди. Піраміда має чотири трикутні боки, котрі підіймаються з четверобічної підстави і сходяться в горі майже в одну точку. Їх почато ставити від початку IV тисячоліття перед Христом, а перестали будувати за дві тисячі літ до Христа. Пірамід є богато, але найбільші і найславнійші: Хеопсова, скінчена 3730. року перед Рождеством Христа; Хефренова — 3666. року і Мікеріносова — 3633 року. Перша має заввишки 147 мет., а завширшки 233 мет.; друга 136 метрів висока і 213 м. широка.; третя трошки менша. Всі три стоять недалеко від сучасного Каїра, коло села Ґізех.

Будувалося піраміди так: коли наставав новий цар-фараон, то він зараз же казав будувати собі могилу, спершу будували ядро (де повинна була стояти домовина) на високім підмурку, а потім, що року, його обкладалося новим шаром грубого тесаного каменя, так що чим довше жив фараон, тим грубша і вища ставала піраміда.

Хеопсова піраміда буда збудована так: вхід до неї було зроблено з північного боку в тринадцятій верстві камяних брил, з котрих складено піраміду.

Вхід закладено зовні теж каменою бридою так само вишліхованою, як і инші, так що її трудно пізнати тому, хто не знає секрету. Ся брила повертається на осях і тоді відкриває вузький і низький хідник, котрий дуже круто спускається до низу під кутом в 62° до бокової стіни і так вишліховано його в середині, що не можна втриматися на підлозі, і злодій мусить впасти до долу. Завдовжки сей хідник має 1 м. 6 ст., а завширшки 1 м. 22 ст. Тягнеться він дуже глибоко, має щось 97 метрів вподовж і іде в ґрунт; там він повертає і йде поземно до льоху. За ним йде ще глуха діра на 18 метрів.

Се зроблено мабуть для того, щоб ловити сюди, як в пастку, грабіжників. Самий же хідник до домовини починається на 19 метрів від входу в шиб і йде неначе паростком в гору від нього. Але доступ і в сей хідник так закрито, що без знання секрету і його не знайдеш. Тягнеться в гору він аж на 33 метри і потім зломується в один бік поземо, а в горі переходить в широкі і високі сіни. Поземий шиб веде до покою, котрий помилково названо старими вченими домовиною цариці. Сей покій порожній.

Саме на ростоці в горі хідника істнує ще одна діра, котра йде простовісно і кінчається в льоху. Вона мабуть теж служила за пастку для злодіїв. Сіни ведуть далі догори. Вони 3 м. 50 ст. високі і 45 метрів довгі. З них веде знову вузький поземий (горизонтальний) перехід до домовини, де лежить в саркофагу мумія. Домовина уявляє з себе велику кімнату; 5 м. 81 ст. високу, і 5 м. 20 ст. шириною. Зверху вона покрита замісць стелі пятьома масивними плитами одна на другій, але межи ними зіставлено порожні проходи, щоб не завалилася піраміда над сим покоєм.

Сю піраміду було обкрадено уже давно, так що вчені найшли тільки порожний побитий саркофаг без віка. Здалік піраміда уявляє з себе якусь сумну масу, гору величаву, але скучну.

Різьби в гробах.

В отсих всіх надгробках, як ми помянули, знаходиться сила статуй і иншого різьбарства.

Треба сказати, що від Мемфіської доби до нас дійшли статуї із більш менш мягкого каміння, або й з дерева. Техніка різьби, уміність надати портретово точний і неначе живий вигляд статуям, показує, що се діло стояло високо у Єгиптян, але одного бракувало сим статуям: се руху. Постаті завше були в якихсь замерлих скамянілих, або стоячих позах.

Ся відсутність руху показує, що справжньої штуки Єгиптяне не дійшли. В Тебайській і Саїській період ся уміність навіть ступила назад, бо коло Теб не було мягкого каміня, а тільки твердий ґраніт, котрий тяжко піддається різакови. В малярстві Єгиптяне не знали ні перспективи ні відтінків.

(Кінець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

245.

Тов. ім. Тараса Шевченка в Гері, Інд., від. 100 У. Н. Союза.

Дня 8-го січня ц. р. товариство ім. Шевченка від. 100. У. Н. Союза спільно з Горожанським Клюбом урядили спільну забаву получену з вечерою на дохід Сиротинця-Приюту для старих членів У. Н. Союза. Погода була гарна, тому і гостей зійшлося богато. Наші жінки приготовили смачну вечеру, музика приґравала наші рідні мельодії. Кождий одушевлявся і почувався гейби він був в хаті між своїми рідними, кождому пригадалось своє рідне село, своя рідна хатина з соломяною стріхою, зпід котрої виходить гомін колядників „Бог ся раждає". Незадовго жінки повідомили Комітет, що вечера вже готова. Посідали за стіл до спільної вечері, перше гості, свої опісля, як буде місце. Вступне слово виголосив до зібраних наш заслужений громадянин Антін Долинський. Відтак привитав гостей гр. Цебак від імени тов. Т. Шевченка і Горожанського Клюбу. По скінченню вечері всі присутні встали й відспівали наш народний гимн Ще не вмерла Україна. Відтак забрав голос вдруге тов. Долинський і в своїй бесіді пригадав присутним не забувати і на тих сиріт, котрі не мають де голови притулити, котрі не мають змоги почути тих милих звуків родинних слів. Так само згадав, що наш Батько Союз якраз тепер занявся долею тих бідних сиріт і хоче їм заступити сю рідну хатину, яку вони втратили. Союз хоче побудувати ту хату, деби кожда українська дитина-сирота мала де перебути свої веселі дитинячі літа і котру то хату моглаби уважати за свою рідну. Таку хату повинні побудувати члени У. Н. Союза, таку хату повинні помогти збудувати всі свідомі Українці. А що на таку хату потрібно грошей, тому бесідник просить в імени тих сиріток зложити добровільний даток на сю так гуманну інституцію. Відтак пані М. Лавровська і пані Цебак перейшли з капелюхом і зібрали всіх жертв $40.00. Імена всіх жертводавців будуть поміщені в Свободі пізнійше. Та як кожда добра справа має своїх противників і ворогів, так само і у нас не обійшлося без провокації зі сторони наших гетьманців. Прийшло їх двох на галю, як звичайно підхмелених, то аж зуби закусували зі злости, що так богато гостей прийшло і так всьо відбувається в порядку, а вони, як що роблять, то галя усе пусткою світить. І прикінци забави оден з них Н. Софяк, отаман „Гетьманської Січи", приступив до одного члена Горожанського Клюбу і без ніякої причини вдарив його в лице, думаючи, що тим способом спровокує бійку і накличе поліцію. Але холоднокровність Союзовців і спритність наших жінок запобігли сему, бо за хвилину провокатори опинилися за дверима і на гали знов запанував спокій, а один провокатор таки добре дістав по співаку від одної відважної козачки, а тепер встидається показати між люди.

Не можу пропустити, щоби не подякувати нашим жінкам, котрі не жаліли ні труду ні коштів, а особливо пані Клібон і пані Джямон, котрі хоч не є членами нашого товариства а так богато причинились до сего благородного діла. Так само в ім. тов. Т. Шевченка дякую всім присутним жертводавцям і всім тим, що причинились до сего доброго і хосенного діла. Працюймо і на дальше всі спільно а спевностю, що поборемо неодну трудність і вирівняється неодні спірні погляди, бо в нас всіх одні спільні бажання, а се незалежність українського працюючого люду і видобутись з неволі темноти і рабства, а стреміти до поступу, до щастя, до сонця Свободи. Земляки, не лякаймося провокації ляцьких наймитів, покажім, що вони безсильні супроти нас, що вони не потрафлять нас спровокувати і розеднати, бо ми кріпкі як скала, ми свідомі сини свого рідного народу. А хочби нам прийшлось умерти за правду, то се краще, ніж бути підлим наймитом і провокатором свого рідного народу. Хай жиє згода між нами, хай жиє У. Н. Союз, здобуває нових працьовників на злість всім хруням і провокаторам.

Андрій Цебак.

ПОЗІР! ШАМОКІН, ПА.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ „ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ БРАТСТВ"

відбудеться

КОНЦЕРТ

для вшановання памяти

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, 27. МАРТА, 1927

о годині 7-мій вечером

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ,

на який запрошується усіх місцевих і з околиці громадян.

Програма богата і добірна.

Вступ для дорослих 50 центів, для дітий 25 центів.

69-70 Комітет.

ПОЗІР! ВУНСАКЕТ І ОКОЛИЦЯ!

ДЕ ПІТИ В НЕДІЛЮ ВЕЧЕРОМ?

В УКР. ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ
394 Blackstone St., Woonsocket, R. I.

В НЕДІЛЮ, 27. МАРТА, 1927

о годині 4-ій пополудни

— відограється —

представленнє образ з життя нашого народа, в 4-ох діях під назвою

ПЕЩЕНА ДИТИНА

На це так гарне і поучаюче представленнє запрашаєся всіх Українок і Українців, як місцевих так і з околиці. 69

Комітет.

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ВСІ НА ВІЧЕ!

МІСЦЕВИЙ КОМІТЕТ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

— скликає —

МАСОВЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-ГО МАРТА 1927 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ,
66—68 E. 4th STREET, NEW YORK, N. Y.

Тема віча: Десяті роковини революції на Україні і сучасне положенне на всіх українських землях.

Початок точно о годині 2-гій пополудни.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ. 69-70

ВІДОЗВА

до односельчан села Ниговець, пов. Калущ.

Попереднього разу оголошено було в часописи Свобода жертводавців, котрі зложили свої жертви на будову кооперативного дому в селі Ниґівцях. Будова дому вже розпочалася. Він буде мурований, 19 метрів довгий, а 12 метрів широкий. Отож дім побудують скоро, а наші односельчане легковажать собі ту справу, забуваючи, що наше село у польськім вінци, окружене мазурами. Знаєте всі добре, в якім положенню находиться рідне село. Отож пробудіться зі сну і подайте своїм братам братерську руку і поможіть їм в такім горячім ділі. Нас кількох не всилі таку суму гроша зложити, бо дім буде коштувати 1700 долярів. Дотеперішна збірка представляється так: У Фар Раковей з вечерків і одного пікніку було 187 дол. 45 ц. В Ню Йорку з вечерка 28 дол. 40 ц., в Йонкерс з двох пікніків і одного вечерка 152 дол. 80 ц. Малими жертвами зложили: Дмитро Дмитришин 5 долярів, Федь Кузів 5 дол., Антін Панасів 2 дол., Данило Марусій 5 дол., Никола Климович 2 дол., Пилип Чупрaвський 4 дол., Михайло Гуцалюк 1 дол., Василь Синенко 1 д., Василь Папроцький 1 д., Тетяна Рак 1 д., Михайло Остапів 2 д., Николай Турчин 2 д., Анна Салій 2 д., Ізидор Каблак 5 д., Теодор Безнар 3 д., Яків Брайн (Жид) 1 д., Андрій Сафріян 1 д., Антін Ганчарик 1., 1 д., Михайло Лаґойда 1 д., Стефан Яблонський 1 д., Яків Вандзіляк 1 д., Вілієм Гаєр 1 д., Гринько Синенко 1 д., Михайло Мазурик 1 д., Михайло Федьків 1 д., Стефан Тропник 1 д., Семко Бойко 1 д., Софія Виман 1 д., Максім Почталян 1 д., Василь Воробець 1 д., Джім Факс 1 д., Петро Сирида (Турок) 2 д., Василь Пашук 1 д., Вілієм Дик 1 д., Антін Проневич 1 д., Андрій Данилюк 1 д., Іван Стець 1 д., Евгенія Радинська 1 д., Юзько Чечер 1 д., Дмитро Шуст 1 д., Іван Іващишин 2 д., Іван Микитин 1 д., Михайло Божко 50 цнт., Олекса Ткачук 50 цнт., Станислав Славіцький 1 д., Филип Чупрaвський 1 дол., Олексина Кухар 1 д., Володимир Свідрик 1д., Григорій Білий 1 д., Йосиф Блащук 1 д., Іван Тамський 1 д., пані Козакова 1 д., Микита Савка 1 д., Полман 1 д., Яків Притика 1 д., Марія Дмитришин 1 д., Маланка Сорока 1 д., Іван Ошуст 1 д., Петро Задерняк 1 д., Василь Грабар 1 д., Стефан Букатар 1 д., Джан Гикі (Німець) 1 д., Кирило Дацко 1 д., Фішберґ 1 д., Рабінсон 1 д., Василь Дмитрів 1 д., Йосиф Кішинюк 1 д., Іван Гарматюк 1 д., М. Притула 1 д., Петро Кедун 50 ц., П. Соподаров 50 ц.

Комітет:

Михайло Притула, секретар;
Василь Чолій, касієр;
Никола Чолій,
Іван Микитин, контрольори.